

Kynslívið er ein týðandi tóttur í bókunum hjá Jens Paula Heinesen, og drongurinn hugsar nógv um hetta - ultiðan at hann í fyrstani veit, hvat tað er - og hann spælir ofta kynslig spøl við eina vinkonu. Men alla tíðina skammar hann seg, tí tann Gud, hann veit um, er dómandi og bannar øllum stuttleika...

og eini borgaraligari tilveru og fylgir sínum seksualiteti á eini samfelagsligari niðurgongd. Men frú A. er, har hon ynskir at vera. Sögan er tölendi og djúrv, og knýtir samband við tað næsta savnið.

»Rósa Maria« kom í 1995 og er bytt í tveir partar, har tær fimm sögur um frú B., frú C., frú D. frú E. og dóttir frú C. eru heftar at hvørjari aðrari, og tilsaman mynda eina stuttsögu-sýklus. Felags fyrri tær fyrstu trýggjar sögur eru, at teir kvinnulugu hövuðspersónarnir hava dreyamar, men lít-ið verður gjørt við teir. Tær eru fangaðar í einum smáborgaraligum helviti, sum tær halda er paradís. Viðhvørt kenna tær á sær, at nakað manglar, men so finna tær bara upp á okkurt, so tær gloyma hesar ken-sulur. Frú E. í fjórðu söguni situr ikki hendur í favn, men hennara gerðir eru avlagaðar, og sögan vísir hjúnalagið sum rangmynd.

Tann fyrsti sanni persónurin, lesarin kunnast við, er seyrtjan ára gamla Rósa Maria, sum letur lesaranum jarðbundnar lýsingar av hinu kvinnunum. Frú B. er eitt turkatræ, mamman, frú C., hevur verið burturi í ørskapi, frú D. er bytt og frú E. einkisigandi.

Sjálv er Rósa Maria for-elskað í harra E., men hövundurin sýnir onga miskunn, og vit fáa ikki happy end.

Frásagnirnar í øðrum parti av sávinnum standa leysar bæði av fyrri parti og av hvørjari aðrari, og sum tær undanfarna sögur snúgvá tær seg í hövuðsheitum um kærlleika ella kanska beinari: um skortandi kærlleika. Undirtittulin á sávinnum kundi verið: Sögur um miseyðnaðan kærlleika og kvett kærlleiks-sambond.

Temu

Í fyrri parti av skaldskapinum er eitt av hövuðstemunum listamaðurin mótvægis samfelagnum. Kann ein listamaður virka í einum borgaraligum samfelag? Vil samfelagið loyva hesum? Tað vil samfelagið avgjört ikki í »Yrkjarin í Selvík«, og listamaðurin verður van-virdur og mettur sum ein spilla. Hetta byggir ívaleyrt fyrri ein part á egnar royndir. Jens Paula Heinesen sigur í eini grein frá, hvussu hann

sum ungur helt, at listamaðurin mátti vera tann mest virdi persónurin í einum samfelag, tí hann leggur mest fyrri. Tað varð nú brátt, at hann fekk greiðu á, at tað er beint øvut: tað eru ikki mong, sum brýggja seg um, tiansheldur virða ein lista-mann.

Í teimum fyrstu bókunum er hövuðspersónurin mang-an listamaður, ella hann hevur ætlanir tann vegin. Í tí stórtingu »Frænir eitur ormurin« tekur hövundurin avleiðingarnar av tí kjakenda, og letur hövuðspersónin vera blaðmann og politikara í einum samfelag í upplýsing, har høgrapopulistiskar kreftir taka valdið. »Gamansleikur« I-II og »Rekamaðurin« eru skemt-iligar dagdølvjur, og »Tey telgja sær gudar« hevur Al-fred Adler í baksýnini. Eitt sindur ironiskt kann tað tykjast, at hövuðspersónar-nir eru sýnir ein listamaður, og at tað akkurát er vegna ta vanvirðing, teir hava møtt í uppvøkstrinum, at tað gongur teimum so illa seinni í livinum.

Í tí higartil størstu menn-ingarskaldsöguni á føroyskum, »A ferð inn í eina ó-endaliga sögu«, er hövuðspersónurin Hugin ein lista-sál, ið hevur havt samband við yvirnatúrligar kreftir. Listamaðurin finst í øllum skaldskapinum, men í ymiskum hami.

Í øllum teimum mongu orðaskiftunum í skaldskapinum hjá Jens Paula Heinesen verður ført fram, at tað ikki er stórir munur á fascismu og kommunismu. Sæmært hövundin er einasti dialektikarinn hann sum stuðlar tí demokratiska samfelagnum. Øil onnur eru stíðnað í teirra meiningum, júst tí tey ikki eru dialektist.

Meðan ein hövundur sum Heðin Brú lýsir tað nýggja íðnaðarsamfelagið sum ein avgjórðan framburð, ultiðan tó at undirmeta tað gamla samfelagið, so førir Jens Pauli Heinesen atfinningar fram imóti nútíðarsamfelagnum. Hann setir ikki á nakran hátt tað undanfarna samfelagið fram sum fyrimynd, men lýsir skeivleikar og sakn í okkara samfelag, serliga har munurin gerst ov stórur millum ta framkomnu teknifrøðina og tað andaliga vesælaldari. Allastaðni í skaldskapinum hjá Jens Paula er bardaginn hjá tí intellektuella móti hesi armóð og tí dølskleika, sum hevur verið sær, at tú ikki hugsar sjálvur, men í staðin letur onnur gera tað fyrri teg.

Vovdi saman við hesum hövuðstema - listamaður mótvægis samfelag - eru nógv onnur temu: tíðin sum fyrbrigdi, minnilutakenslur sum rakstrarmergi at vinna vald á øðrum, tann víðføddi frumangist, kenstuloyvi í náttúruni og so kynslívið.

Eini skjótt tretivu ára gamlari grein ger hövundurin hesa niðurstøðu: »At hava hjartalag fyrri øllum, bødili, offuri og ringasta brotsmanni, tað er uppgávan hjá honum, ið skrivar«.

og hann spælir ofta kynslig spøl við eina vinkonu. Men alla tíðina skammar hann seg, tí tann Gud, hann veit um, er dómandi og bannar øllum stuttleika. Hugin verður tíðliga tyngdur av syndamedviti, men sum frá líður fánar tann ringa samvitskan, og kvinnurnar fáa meiri og meiri at týða.

Skaldskapur fær gjøgnum skaldsögurøðina ein størri og størri leiklut, men hóast nakrar av teimum fyrstu bókunum eru á tremur av hesum áhuga, so er hann ikki hövuðstáttur. Tað er so nógv annað, sum troðkar á og krevur at verða lýst.

Sjónarhornið broytist

Í fimta til sjevnda bindi, »Eitt dýpi av dýrari tíð« 1984, »Í andgletti« 1988 og »Bláfelli« 1992, broytist sjónarhornið og flytir seg fríari ímillum persónarnar, so at lýsingar frá lestraráru-num í keypmannahavn

skifta við afturlitandi brot úr uppvørkstrinum. Haraftir at eru titlarnir á teimum undanfarna bókunum úr yrkingum eftir Christiani Matras, meðan »Eitt dýpi av dýrari tíð« er úr yrking hjá hövuðspersóninum sjálvum.

Karmurin í hesum bindi er Keypmannahavn, men tað verður tikið um fleiri endar úr teimum undanfarna skaldsögnum. Sum ikki einaferð hevur Hugin trupulleikar við tí forbrenda kynslívinum, sum ikki rætt-iliga vil, sum hann, og hann hevur ilt við at fáa eina sam-anrenning millum seg og gentu í lag. Antin vil hann ikki, ella vil hon ikki.

Frá fyrstan tíð er tað greitt, at Hugin vil vera rit-hövundur, og hann metir hendan leiklut at vera tann týðningarmesta av øllum. Tá ið »Eitt dýpi av dýrari tíð« endar, hevur Hugin givið út sitt fyrsta stuttsögu-

savn.

Í teimum báðum seinastu bindunum eru vit einamest í heimbygdini, kortini fara einstøk kapitl fram í Keypmannahavn.

Í miðjum leiki stendur Durita, hvørs kynslív bæði brøður og biðlar royna at temja, men til fánytis. Sjónarhornið verður tíðum flutt frá Hugini til Duritu og brøður hennara og teirra lagnu, og lang brot er Hugin als ikki við í spælinum. Stundum kemur tað lesaranum fyrri, at áhugin verður fluttur til aðrar persónar, tí at teir hava ein meira áhugaverda lagnu enn Hugin. Í so máta eru tey seinna bindini meiri fjøltátt enn tey fyrstu. »Bláfelli« - seinasta bindið í røðini - tekur sam-anum og hevur hendingar og upplivingar á orði, og hon endar við eini uppá-turku av kenstunum hjá dronginum, tá ið hann hevði verið í hóslag við huldfólki.

Ringurin er lokaður.

Hóast hendingarnar í teimum sjev bindunum uttan iva í stóran mun byggja á egnar royndir og uppliv-ingar, so hevur Jens Pauli Heinesen skapað eina bygd við fólka- og staðarnóvn-um. Bygdin nevnist Fagri-dalur og grannbygdin Mið-garður! Tí, sum tað stendur á titlubløðunum, so eru bókurnar skaldsögur. Við hesum verður gjørt vart við, at hóast verkið hevur silt støði í endurminningum, so er tað, sum tú minnst, altíð sílað og viðgjørt.

Aðrar bækur

Umframt tær nevndu bækur og eina røð av sjónleikum hevur Jens Pauli Heinesen skrivað tvey søgusøvn. Tað fyrri er blandingssavnið »Tann gátuføri kærlleikin« frá 1986. Áhugaverdasti teksturin er sögan »Ein lítul skaldsøga um frú A.«, sum rýmfrá mátti og börnum